

ZURb1239 Úvod k tvorbě systematické přehledové statě

Vyučující: prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D. (přednášející),
Mgr. et Mgr. Michal Tkaczyk, Ph.D. (přednášející),
Mgr. Petra Pichaničová (přednášející)

Garance: Mgr. et Mgr. Michal Tkaczyk, Ph.D.

Počet kreditů: 3 ECTS

Ukončení: zápočet

Výuka: úterý, 10:00–11:40, AVC

Anotace

Kurz je věnován problematice tvorby systematických přehledových statí. Představuje posluchačům tento typ odborné studie a seznamuje je s jednotlivými kroky, která jsou pro zpracování systematického přehledu nutná – od formulace oborově relevantní otázky a stanovení cílů přehledu, přes metody vyhledávání relevantní literatury, vyhodnocování poznatků jiných studií a jejich syntézu, až po prezentaci výsledků přehledu formou odborného textu. Kurz klade důraz na rozvíjení praktických dovedností.

Cíl kurzu

Cílem kurzu je seznámit posluchače s problematikou tvorby systematické přehledové statě, postupy a jednotlivými kroky tohoto procesu.

Výstupy z učení

Po absolvování kurzu studenti budou schopni:

- vysvětlit, co je systematická přehledová stať, popsat základní znaky tohoto typu studie a její možné funkce
- formulovat relevantní otázku a cíl vlastní přehledové studie v rámci studovaného oboru
- odůvodnit vlastní metodologická rozhodnutí při tvorbě přehledové studie
- provést systematickou rešerši odborné literatury a vést o ní záznam
- vyhodnotit poznatky získané z odborné literatury, posoudit jejich kvalitu a použít je při odpovídání na otázky ve vlastní přehledové studii
- provést syntézu poznatků získaných ze studií zařazených do přehledu
- prezentovat výsledky přehledové studie formou odborného textu

Podmínky pro získání zápočtu

Kurz je ukončen zápočtem. Podmínky pro získání zápočtů jsou:

- účast v seminářích (je možno absentovat na 1 hodině bez udání důvodu);
- odevzdání a přijetí všech průběžných úkolů
- odevzdání a získání přinejmenším 30 bodů za závěrečný úkol

Výukové metody

Výukové metody v hodině zahrnují přednášky a diskusi. Samostatná práce studentů zahrnuje systematickou a kritickou četbu odborných textů, aplikaci dovedností.

Studijní literatura

Studijní literatura je rozdělena na povinnou a doporučenou. Znalost obsahu povinné literatury je vstupním předpokladem pro účast v hodině a pro zvládnutí zadaných úkolů. Doporučená literatura rozšiřuje základní znalosti. Studijní literaturu poskytne vyučující.

Průběžné úkoly

Pro přijetí úkolu je třeba získat přinejmenším nadpoloviční počet bodů za každý z šesti průběžných úkolů. Student(ka) má možnost opravy nanejvýše třech průběžných úkolů za celý kurz. Opravu je třeba odevzdat vždy do 5 dnů od obdržení hodnocení.

Název úkolu	Zadání úkolu	Max. počet bodů	Termín odevzdání
<i>Strukturované shrnutí 1. a 2.</i>	<p>Student(ka) vyhotoví souvislý odborný text shrnující přehledovou studii v rozsahu cca 200 slov. Shrnutí je třeba strukturovat dle následujících otázek:</p> <p>Co je tématem přehledové studie? Jaké jsou cíle přehledu? Na jakou otázku se snaží odpovědět? Jak autoři odůvodňují potřebnost své studie? Jak autoři analyzují poznatky jednotlivých studií a jak vytvářejí jejich syntézu? Jaké je/jaká jsou hlavní zjištění přehledu? Co, dle autorů, je přínos přehledu z hlediska daného oboru?</p> <p>Konkrétní přehledové studie pro vyhotovení úkolu doporučí vyučující.</p>	7	(1.) 24. 2. (2.) 3. 3.
<i>Formulace otázky, cíle přehledu</i>	<p>Student(ka) vypracuje dokument v rozsahu max. 250 slov obsahující: a) formulaci oborově relevantní otázky přehledu, b) formulaci cílů přehledu, c) odůvodnění přehledu (proč je potřeba? – oborová a společenská relevance)</p> <p><i>Pozor!</i> Otázka a cíle přehledu stanoveny v tomto úkolu jsou závazné pro následující úkoly.</p>	9	14. 3.
<i>Vyhledávací výraz, kritéria výběru a flow diagram</i>	<p>Student(ka) vypracuje dokument obsahující a) aktuální otázku svého přehledu b) vyhledávací výraz, c) identifikaci a odůvodnění zdrojů (databází), které použije pro vyhledávání relevantní literatury, d) kritéria pro zařazení studií do přehledu, e) flow diagram na vzorku 50 výsledků vyhledávání (seřazených dle relevance)</p>	15	28. 3.
<i>Tabulace poznatků</i>	<p>Student(ka) vypracuje dokument obsahující tabulaci poznatků na základě analýzy 6 studií se zaměřením na přinejmenším 4 sledované proměnné. V dokumentu je třeba uvést výzkumnou otázku a vysvětlit, co jsou jednotlivé proměnné a proč jsou relevantní z hlediska otázky přehledu.</p>	15	18. 4.
<i>Syntéza a interpretace poznatků</i>	<p>Student(ka) vypracuje dokument v rozsahu max. 350 slov, v němž bude prezentovat pracovní syntézu poznatků (z úkolu <i>Tabulace poznatků</i>) a předběžnou interpretaci zjištění</p>	9	2. 5.

Závěrečný úkol

Student(ka) vypracuje protokol přehledu dle poskytnuté šablony. Za úkol lze získat maximálně 50 bodů. Existuje možnost jedné opravy závěrečného úkolu. Opravu je třeba odevzdat do 7 dnů od obdržení hodnocení.

Termín odevzdání: 23. května 2024.

Rozdělení vyučujících do jednotlivých hodin:

Mgr. Petra Pichaničová – 5. týden
prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D. – 12. týden
Mgr. et Mgr. Michal Tkaczyk, Ph.D. – ostatní týdny

OSNOVA KURZU

1. týden (20. února): Úvodní hodina – seznámení s obsahem kurzu

Informace k organizaci kurzu a podmínkám ukončení

2. týden (27. února): Systematická přehledová stat' – základní vymezení

- přehledová studie
- typy přehledových studií
- systematický přehled
- úvodní představení protokolu PRISMA

Povinná literatura:

Kapitoly “The literature review: its role within research” a “Systematic approaches to the literature” (str. 1–35, výběr) In BOOTH, A., PAPAIOANNOU, D., SUTTON, A. (2016). Systematic approaches to a successful literature review. Los Angeles: Sage.

Doporučená literatura:

Kapitoly “Why do we need systematic reviews?” (str. 1–27, výběr) a “Systematic reviews: Urban: myths and fairy tales” (str. 265–276) In PETTICREW, M., ROBERTS, H. (2006). Systematic reviews in the social sciences: A practical guide. Malden, MA ; Oxford: Blackwell Pub.

MAREŠ, J. (2013). Přehledové studie: jejich typologie, funkce a způsob vytváření. *Pedagogické orientace*, 23(4), 427–457.

3. týden (5. března): Plánování přehledu a definování jeho záběru

- volba tématu přehledové studie
- stanovení záběru a typu přehledu
- formulace otázky a stanovení cílů přehledu

Povinná literatura:

Kapitola „Defining the scope“ (str. 53–70) In BOOTH, A., PAPAIOANNOU, D., SUTTON, A. (2016). Systematic approaches to a successful literature review. Los Angeles: Sage.

Sekce “Defining the question: break the question down” (2.7) a Tabulka “What sort of questions can systematic reviews answer?” (2.2) In PETTICREW, M., ROBERTS, H. (2006). Systematic reviews in the social sciences: A practical guide. Malden, MA ; Oxford: Blackwell Pub.

4. týden (12. března): Samostudium

Rozvaha nad tématem a výzkumném problému řešeným v přehledu. Práce na úkolu *Formulace otázky, cíle přehledu*.

5. týden (19. března): Vyhledávání a identifikace relevantní literatury

- volba relevantních odborných zdrojů a typů studií
- formulace vyhledávacího výrazu

- senzitivita a specifičnost vyhledávání
- formulace kritérií pro zařazení studií do přehledu
- strategie vyhledávání, postup filtrování výsledků vyhledávání
- *flow diagram*

Povinná literatura:

Kapitola “Searching for information” (str. 26–45) In JESSON, J., MATHESON. L., & LACEY, M. (2011). *Doing your literature review: traditional and systematic techniques*. Los Angeles: Sage.

Doporučená literatura:

Kapitola “Searching the literature (str. 70–96) In BOOTH, A., PAPAIOANNOU, D., SUTTON, A. (2016). *Systematic approaches to a successful literature review*. Los Angeles: Sage.

Kapitola “How to find the studies: The literature search” (str. 79–124) In PETTICREW, M., ROBERTS, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences: A practical guide*. Malden, MA ; Oxford: Blackwell Pub.

6. týden (26. března): Samostudium

Práce nad úkolem *Vyhledávací výraz, kritéria výběru a flow diagram*. Možnost konzultace postupu s vyučujícím.

7. týden (2. dubna): Těžení a vyhodnocování získaných poznatků

- volba, těžení (extrakce) a analýza poznatků z jednotlivých studií
- hodnocení kvality zařazených studií – postupy a dostupné nástroje
- kritéria pro posuzování kvality

Povinná literatura:

Výběr z kapitoly “Assessing the evidence base““ (str. 104–118) a výběr z kapitoly “Synthesising included studies” (str. 128–132) In BOOTH, A., PAPAIOANNOU, D., SUTTON, A. (2016). *Systematic approaches to a successful literature review*. Los Angeles: Sage.

Doporučená literatura:

Výběr z kapitoly “The systematic review“ (str. 116–123) In JESSON, J., MATHESON. L., & LACEY, M. (2011). *Doing your literature review: traditional and systematic techniques*. Los Angeles: Sage.

8. týden (9. dubna): Samostudium

Práce nad úkolem *Tabulace poznatků*. Možnost konzultace postupu s vyučujícím.

9. týden (16. dubna): Den fakulty – děkanské volno

Výuka se nekoná.

10. týden (23. dubna): Postupy syntézy výsledků v systematické přehledové studii

- narativní syntéza
- statistická syntéza
- ostatní postupy syntézy

Povinná literatura:

Výběr z kapitoly “Synthesising included studies” (str. 125–128, 133–169) In BOOTH, A., PAPAIOANNOU, D., SUTTON, A. (2016). *Systematic approaches to a successful literature review*. Los Angeles: Sage.

Doporučená literatura:

Kapitola “Synthesizing the evidence” (str. 164–214) In PETTICREW, M., ROBERTS, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences: A practical guide*. Malden, MA ; Oxford: Blackwell Pub.

11. týden (30. dubna): Samostudium

Práce nad úkolem *Syntéza a interpretace poznatků*. Možnost konzultace postupu s vyučujícím.

12. týden (7. května): Přehledová stať jako odborný text

- protokol PRISMA (podrobněji)
- doporučená struktura
- ostatní formální žánrové náležitosti systematické přehledové statě

13. týden (14. května): Samostudium

Práce nad závěrečným úkolem. Možnost konzultace postupu s vyučujícím.

Povinná literatura:

LIBERATI A., ALTMAN, D. G., TETZLAFF, J., MULROW, C., GÖTZSCHE, P.C. et al. (2009). The PRISMA Statement for Reporting Systematic Reviews and Meta-Analyses of Studies That Evaluate Health Care Interventions: Explanation and Elaboration. *PLoS Med* 6(7): e1000100.

Doporučená literatura:

Kapitola „Writing up and presenting data“ (str. 197–221) In BOOTH, A., PAPAIOANNOU, D., SUTTON, A. (2016). *Systematic approaches to a successful literature review*. Los Angeles: Sage.